

**Національна академія аграрних наук України
Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
імені М.І. Вавилова Інституту свинарства і
агропромислового виробництва**

«СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА РОДЮЧІСТЬ ЧОРНОЗЕМІВ ТА ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ ЇХ ПОКРАЩЕННЯ»

**Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції присвяченої 130 річниці
з початку дослідження ґрунтів, рослинності,
геологічних умов Полтавської губернії
(Полтава, 05 жовтня 2018 р.)**

**ПОЛТАВА
2018**

**Національна академія аграрних наук України
Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
імені М. І. Вавилова Інституту свинарства і
агропромислового виробництва**

**«СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА РОДЮЧИСТЬ
ЧОРНОЗЕМІВ ТА ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ ЇХ
ПОКРАЩЕННЯ»**

**Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції присвяченої 130 річниці
з початку дослідження ґрунтів, рослинності, геологічних умов
Полтавської губернії
(Полтава, 05 жовтня 2018 р.)**

Полтава, 2018

УДК 631.445.4:631.452: 001.895-048.32 (043)

Сучасні погляди на родючість чорноземів та інноваційні шляхи їх покращення: матеріали Всеукр. науково-практичної конференції присвяченої 130 річниці з початку дослідження ґрунтів, рослинності, геологічних умов Полтавської губернії, Полтава, 05 жовтня 2018 р./ Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН. – Полтава, 2018. – 72 с.

У збірнику вміщено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої 130 річниці з початку дослідження ґрунтів, рослинності, геологічних умов Полтавської губернії «Сучасні погляди на родючість чорноземів та інноваційні шляхи їх покращення». Оpubліковані матеріали розкривають питання сучасних тенденцій розвитку систем землеробства, впливу антропогенного чинника на родючість ґрунтів та його покращення, адаптивності технологій вирощування сільськогосподарських культур, кормовиробництва, селекції та насінництва.

Матеріали можуть бути корисними для викладачів, науковців, аспірантів, студентів та фахівців у галузі землеробства, рослинництва тощо.

Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів.
Авторські тексти не редагувались.

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Голова: *Кохан А.В.* – директор, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Секретар: *Самойленко О.А.* – учений секретар, кандидат сільськогосподарських наук;

Члени:

Оленір Р.В. – завідувач відділу кормовиробництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Лень О.І. – завідувач лабораторії землеробства та технологій вирощування зернових, зернобобових та олійних культур, кандидат сільськогосподарських наук;

Бохан З.М. – завідувач сектору економіки та інтелектуальної власності.

гербіцидів ґрунтової і страхової дії при використанні в ґрунтозахисному землеробстві органічної мульчі, а також контролювання бур'янів в післяжнивний період. Запропоновано метод ін'єкційного застосування гліфосату проти стійкого багаторічного бур'яна ваточника сирійського.

Таким чином, основою ефективних розробок в галузі гербології є глибокі наукові традиції і всебічне комплексне моделювання біогенних агросистем з врахуванням еволюційних процесів, синузійної фіторезистентності бур'янів, вибіркового фітотоксичного характеру гербіцидів та рівня конкурентоздатності сільськогосподарських культур.

УДК 631.51:633.13

ВПЛИВ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ТА ВОЛОГОЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ПОСІВІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Гангур В.В., *к.с.-г.н., с.н.с., професор кафедри землеробства і агрохімії імені В. І. Сазанова*

Гангур М.В., *магістр 2 курсу факультету агротехнологій та екології
Полтавська державна аграрна академія,*

Гангур Ю.М., *молодший науковий співробітник
Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН*

Боротьба з бур'янами є однією з важливих проблем землеробства, яка пов'язана із специфікою їх біологічних особливостей: величезною плодючістю, тривалим збереженням схожості і неоднотимним проростанням насіння. Більшість бур'янів, розвиваючи потужну кореневу систему і надземну вегетативну масу, використовують вологу із ґрунту в десятки разів більше, ніж культурні рослини, транспіраційний коефіцієнт у них в 3–4 рази вищий.

Одним з вирішальних факторів досягнення високих та сталих врожаїв сільськогосподарських культур, в тому числі і ячменю, в умовах нестійкого і недостатнього зволоження лівобережного Лісостепу України є накопичення та раціональне використання вологи, яка є одним із найважливіших нерегульованих факторів, що лімітує урожайність. Виходячи із закону мінімуму, вона визначає екологічну межу врожаю в конкретних умовах.

Тому, на сучасному етапі розвитку землеробства основним заходом боротьби з бур'янами, покращення вологозабезпеченості посівів є своєчасне застосування комплексу агротехнічних заходів і, зокрема, обробітку ґрунту.

Різноглибинний обробіток по-різному впливає на забур'яненість посівів ячменю ярого. Так, ряд дослідників, зокрема А. В. Захаренко (1997), В. С. Цигода (2001) та А. А. Бей і В. С. Сердюк (1984), вказують на те, що після оранки на посівах було в два рази менше бур'янів, ніж після плоскорізного розпушування.

В. П. Гордієнко (1968) це заперечує і відмічає, що у фазу кущення

ячменю найбільше бур'янів було після полицевої оранки і така ж залежність збереглася до збирання врожаю.

Способи обробітку помітно впливають на нагромадження та ефективне використання вологи з ґрунту. Результати досліджень Харківського СГІ показують, що плоско різний обробіток на глибину 10–12 і 20–22 см у роки з достатньою кількістю опадів суттєво не позначався на запасах доступної вологи в метровому шарі ґрунту, а в посушливі – збільшував їх (1990). За оранки та плоско різного обробітку ґрунту на глибину 18–20 см вологість ґрунту на час сівби та збирання врожаю була близькою між собою (1993).

Підсумовуючи аналіз літературних джерел потрібно зазначити, що недостатньо вивченим є вплив різних способів і глибини обробітку ґрунту на забур'яненість посівів та вологозабезпеченість посівів ячменю ярого. Тому актуальним було проведення спеціальних досліджень з цього питання.

Метою досліджень було вивчити вплив звичайної оранки, безполицевих розпушувань ґрунту різними ґрунтообробними знаряддями на кількісний та видовий склад бур'янів, забезпеченість посівів ячменю ярого вологою.

Польову частину експерименту проведено на дослідному полі Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М. І. Вавилова протягом 2016–2018 рр. Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем типовий малогумусний важкосуглинковий.

Агрохімічна характеристика ґрунту: вміст гумусу у горизонті 0–20 см 4,9–5,2 %. Ємкість поглинання в орному шарі досить висока – 33,0–35,0 мг-екв. на 100 г ґрунту, реакція ґрунтового розчину слабокисла, рН – 6,3; гідролітична кислотність – 1,6–1,9 мг-екв. на 100 г ґрунту; легкогідролізованого азоту (за Тюрінім і Коновою) – 5,44–8,10 мг, 10–15 мг рухомого фосфору (за Чириковим), 16–20 мг на 100 г ґрунту калію (за Масловою).

Метод проведення досліджень – польовий доповнений лабораторними аналізами. Попередник ячменю – соя. В досліді вирощувався сорт ячменю ярого Алегро. Забур'яненість посівів ячменю визначали кількісно-ваговим методом; вологість метрового шару ґрунту на час сівби та збирання культури – термостатно-ваговим методом.

Результати досліджень протягом 2016–2018 рр., свідчать про чітко виражену закономірність щодо формування більших запасів продуктивної вологи в ґрунті на варіантах мілкового безполицевого основного обробітку, порівняно з оранкою, як на час сівби так і перед збиранням ячменю ярого.

Заміна полиневої оранки на глибину 20–22 см на мілкий обробіток ґрунту різними знаряддями призвело до збільшення кількості сходів рослин бур'янів в посіві ячменю, але практично не позначилося на повітряно-сухій їх масі. Характер формування ценозу бур'янів у посівах ячменю, за різних способів обробітку ґрунту, необхідно враховувати при плануванні ефективних заходів їх контролювання.